Ч 49. (9.609) Львів, неділя 3 марта (18 лютого, ст ст.) 1918 Рік XXXIX.

ДІЛО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щад. 26.720

Адреса тел.: „Діло — Львів"

Число телефону 505

Рукописи редакція не звертає.

ОПЛАТА

в Австро-Угорщині:
півлітра . . . 9·— К.
чвертьлітра . . . 15·— „
одинлітра . . . 30·— „
цілорічна . . . 50·— „

у Львові (без доставки):
місячно . . . 4·— К.
чвертьлітра . . . 12·— „
півлітра . . . 24·— „
цілорічна . . . 44·— „

в Німеччині:
чвертьлітра . . . 2·— М.
цілорічна . . . 16·— „

За зміну адреси платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Редакційні, адміністраційні оголошення: Рядок петиті, шириноюї 30 мм. 40 с. в окрайцях 1 К, в середині 1·50, у кольоровій частині друку подвійна ціна. Оголошення дрібних подобиць 2 К. Підчислення 2 К. Спеціальні оголошення друкує подвійна ціна. Оголошення до кінця тексту друкує подвійна ціна. Оголошення до кінця тексту друкує подвійна ціна. Постійні оголошення по домовленню.

Ціна примірника: у Львові 10 с. на провінції 20 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло". Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Террор панує на Холмщині.

Благане ратунку.

Львів, 2 марта 1918.

Від політої мученицькою українською кровю Холмщини відіймаєть ся до нас один великий стогін і одне велике благане: Ратуйте нас від польського терору, який тяжким каменем лежить на душі наші від самого початку окупації нашої країни польськими властями, і який до невжиткових, у ніякій культурній країні нечуваних границь розріс ся тепер, коли після берестейського мира нашим польським володарям хочеть ся як якку ціну вирвати для воюючої Польщі холмську добичу!

Вже перед 9. лютого с. р. кличем холмської адміністрації, яка знову була віддана в польські руки — в ті випробувані в школі Бадені, Пінінських і Потоцьких руки галицько-польських урядників у ц. к. тай ц. і к. мундурах! — було: Не оглядаючи ся ні на які огляди, робити все, щоб затерти українське етнічне обличе холмського селянства. — видерти українському селянству його рідну українську мову, кинути в його душу погорду до його прадідних українських звичаїв, розжарити в ньому ненависть до його рідного українського племени, до його вічниці, великої України. Як далеко й широко Холмська земля, на цілім її просторі польські органи окупаційних властий і органи польської самодіяльности день і ніч силкували ся затроїти серце української людности найнегиднійшою, яку можна подумати отрутою, отрутою зрадного ренегатства отрутою відступництва від народности батьків своїх. Ніяка інфамія не була польським органам у сій їх гадкій праці за низька і за погана: навіть найбільший духовий скарб великої части українського селянства Холмщини, його глибока, мученицьки освячена вірність католицькій церкві, навіть сей скарб мусів стати в сатанських польських руках знарядом до затроювання народної душі.

В Холмщаків-Українців католицької віри вмовляно, що католицька віра рівнозначна з польською народністю та що чужинцем і ворогом його є його рідний брат, український селянин, коли він визнає віру православну, або навіть греко-католицьку, уніятську.

Ні одної школи, ні одної надписи української на сій історичній і етнічній українській землі! Українська народність у погорді, ненависти — проскрибована нетільки для римо-католицьких Холмщаків, а й для православних! Здавало ся, що дальше се насильство над душами українського селянства піти не може..

Тимчасом ні! Те, що від дня 9. лютого с. р. діять ся на Холмській землі, перейшло своєю брутальністю, своєю підступністю і своєю нікчемністю все те страшне, що вже раній ше на сій найнещасливійшій частині української землі діяло ся.

Голос розпуки доходить до нас із міст, містечок і сіл Холмщини. Нетільки, що в повних размірах до нинішного дня збережено там проскрипцію всього, що українське; нетільки, що публично, в уряді й школі це вільно слова українського промовити. А ще по при се розжарила ся

просто шалена українофобська й українножерна агітація. Від хати до хати, від родини до родини, з кождої школи, кождого костела, кождого уряду ведеть ся там нині терористична пропаганда проти всього, що українське. Ціла тічна агітаторів у всіх можливих видах і масках, від учительок і представників ц. і к. властий почавши, а на організованих у тайне товариство, свого рода „Чорну Руку", органах горожанського польського терору скінчивши,— все те оперує нині на Холмщині — без ніякого стриму, без ніякої міри.

Виявляють ся в Українця католика, що у українська держава, держава найповнійших релігійних свобід, зазвичай ся накинути йому православе; обріхують ся його, що українське правительство відбере усім католикам землю і дасть її православним, що католиків українське правительство висилить на Сибір чи Кавказ — і як вони всі звучать ці чортівські вигадки й клевети, до яких здібна польська душа, коли почуває, що може їй вирвати ся з рук добича, яку Польща вже вважала своєю на віки.

Але на брехнях і клеветах не кінчить ся.

За те тільки, коли вони признають ся, що вони — хочби навіть у тіснім родиннім кружку, в чотирьох стінах своїх бідних хат — говорять мовою своїх братів, українською мовою!

Все те діять ся кождого дня, кождої години. Діять ся при діяльній співучасти органів тої самої держави, котрої дипльоматія недавно підписала мир з українською республикою і котра є української Холмщини — не самовласною властителькою, а в добрій вірі держителькою!

Голос розпуки підіймаєть ся до нас із Холмської землі. І голос сей кличе до неба — за пімстою.

Які межі покласти Україні?

Львів, 2. марта 1918.

I.

Берестейський договір означив тільки частини західної і північної границі Української Народної Республики — всі инші границі мають бути проведені що йно тепер при нагоді заключення наконечного мира осередних держав з Росією та Румунією.

Заключати мир і проводити границі будуть політики й полководці по їхньому власному розумію. Та при такій нагоді не зло ся мовчати і географови. Усі гаузи земленання мають при установлюваню границь першорядне значінє: математичне земленане при самім веденю границь, фізичне для оцінки їх природної вартости, антропогеографія для всіх справ національного, суспільного й економічного уложеня відносин в новій державі. З особим господарська географія, що досліджує суцільність вихісновування природи дотичного краю його населенем мають предеяку вагу. Отся обставина додає мені відваги поділити ся з ширшим загалом читачів моїм поглядом на справу границь Української Народної Республики. Сей погляд основують ся виключно на наукових премісах.

Які границі найгарнійші для держави?

Такі, які відповідають у перше природним відносинам у друге (як що се має бути національна держава) етнографічним відносинам, у третє економічно-географічним відносинам. Коли вони відповідають усім трем групам вимогів, тоді межі України матимуть політично-географічну вартість.

Політична географія навчає, що як тільки є нагода, треба такі границі відразу приблизити як найбільше до ідеалу. Пізнійші поправки границь все получені з великою затратою енергії у війнах і приготовленях до їх.

На основі наведених трех груп вимогів, примінивши елементарні теми модерної політичної географії, вважаю такі границі доконче потрібними для Української Народної Республики: (Названі місцевости мають бути граничні для України).

1. Північна границя: Високе литовське, Каменець литовський, Пружани, Вигонівське озеро, Малковичі, озеро Кнель, Городничі, Окричі, Річиця, Гомель, Святловичі, Ломки, Забори, Сураж, Мглин, Почеп, Погар, Гремяче, Середня Буда, Яньоль, Глухів, Путивль, Гаушкова, Суджа, Богатий, Яковлево, Нова Слобідка, Короча, Новий Оскол, Бирюч, Олексіївка, Острогожськ, Кероґояк, Сер Іконець, Бобрів, Бутурлинівка, Зхтівки, Мигоратка, Соленки, Бичок, Казанське і течиа ріки Дону аж до його нагдого закруту при устю Іловлі.

2. Східна границя: від коліна Дону на Верлячі, Кропівку, Червена вдовиця ряду озер і солончаків (Хонгта, Шарбург, Заган, Ашта) прямою лінією до каспійського берега коло осені Шуранинська, нечротів острова Бирючого. Потім має східну границю України творити Каспійський беріг аж до місця де вододільний кавказький хребет до його доходить. (Гора Кюрґес на південь від апшеронського півострова).

3. Південна границя: вододільний хребет Кавказу непри ріку Сунгайт і село Астраханку а далі південна межа нинішної дагестанської, терської і кубанської области та чорноморської губернії. Від Пізуади аж по устя Дунаю повинен творити південну границю Української Народної Республики беріг Чорного й Азовського моря (не виключаючи Криму).

4. Західна границя: її повинні творити Дунай і Прут себто колишня границя між Росією та Румунією. Колиж би виходила потреба відступити румунські части Бесарабії румунській державі, то границя повинна йти так: Рені, Болград, Кубей, Дейнціг, Кошани, Бендери, Григоріопіль, Дубосари, Рибниця, Сороки, Купчинськ, Глинна, Липкани, Новоселиця. Ту зачинаєть ся вже встановлена в Берестю західна межа України (східна границя Буковини, Галичини й Польщі).

Отсе загальний начерк границь Української Народної Республики, які повинні б були тепер при нагоді мира осередних держав з Росією та Румунією наконечно встановлені.

Тепер приступлю до близшого їх розгляду та річевого умотивовання.

Степан Рудницький.

Власть, принесена на Україну з далекої півночи на вістрях баґнетів.

Київ у власти большевиків.

Львів, 2 марта 1918.

Перед нами перші три числа київської „Нової Ради", видані по переході, спричиненій здобуванем Київа большевиками, отже вже під панованем большевиків, а саме чч. 14., 15. і 16. з 17., 19. і 20. н. ст. лютого. Кожде з сих чисел має тільки одну картку і коштує 25 копійок. Вибираємо з них, що найважнійше для характеристики большевицького панованя в Київі, — хоч, коли-б місце, можна би їх передрукувати майже в цілости, такі вони цікаві.

Як большевики здобували Київ.

4. н. ст. лютого війска українського правительства здавили большевицьке повстанє і здавало ся, що в Київі настане спокій. Означе зараз надтягнуло большевицьке військо під проводом генерала Муравйова з панцирним поїздом і важкою артилерією й почало бомбардувати Київ. Се тягло ся від 5—8 лютого.

„Ніким пером не списати того, що творило ся тоді в місті. Люди, що побували на справжній війні, оповідали, що навіть на позиціях не було такого пекла... Задля ратунку міста треба було обняти оборону і в ночи 8 лютого українське військо вийшло з Київа дорогою на Святошин. З військом покинуло столицю України українське правительство та члени Центральної Ради. 8. лютого весь Київ був уже в руках большевиків, заходжого війска та червоної гвардії і наступила нова, совітська власть. Канонада ущухла, але раз по-раз ще кілька днів лунали гучні вистріли, особливо коло калишньої царської палати та в Маріїнськім парку: се трі юмфували переможні і творили суд та розправу над випадковими жертвами. І сі останні дні забрали чи не більше жертв ніж попередні дні завзятого бою".

Нова власть, принесена з далекої півночи на вістрях баґнетів.

11. лютого появив ся на мурах приказ з підписом Муравйова про заведенє нової власти. „Сю власть—сказано там—ми несемо з далекої півночи на вістрях своїх баґнетів і там, де її встановлюємо, всемірно підтримуємо її силою сих баґнетів і моральним авторитетом революційної соціялістичної армії".

Сю нову власть, принесену на баґнетах з далекої півночи, виконує „Народний Секретаріят української робітничо селянської Республики" в такім складі: внутрішні справи Е. Бош, військові справи Ю. Коцюбинський, фінанси Ауссем, просвіта Затонський, який також є представником Секретаріяту при петроградськім правительстві, земельні справи Терацький, почта і телеграф Мартинов.

На 5. н. ст. марта скликаний до Київа зїзд совітів, щоб авторизувати нову власть. Та до того часу може вже знов насуде в Київі закон не українське правительство.

Син Михайла Коцюбинського

Комендантом большевицьких військ, які війшли до Київа, і секретарем військових справ у большевицькім правительстві є Юрій Коцюбинський, син пок. письменника Михайла Коцюбинського. Є се молодий, 21—22-літний хлопець; коли пок. Михайло Коцюбинський був останний раз, в літі 1912 р., у Львові, його Юрко, який тоді був скінчив шосту чи шесту клясу гімназії, був тоді з ним.

В 15. числі „Ради" Сергій Єфремів містить „Лист без конверта" до п. Коцюбинського, в якім пригадує йому, що він винен іменем свого батька; пригадує, що він по смерти батька вчив ся за гроші українського громадянства, тої нашої „буржуазії", проти якої тепер воює; в кінци ставить йому перед очи злочинства, які він прикриває своїм іменем:

„Девять днів міліонове місто, місто без збройних та беззахисних дітий, жінок і мирної людности конає в смертельнім жаху... Девять днів конає українська воля. І ви, син великого батька, що любив наше місто, як його не захистили. І того не досить. Коли наші „вороги", від яких ви не стидали ся про те брати запомогу,—щоб не руйнувати міста, вийшли з нього, ви входите трюмфатором та завойовником і сіючи міверні брехні про „буржуазність" та „контр революційність", чесним іменем свого батька покриваєте злочинства, яке вже зроблено і по сей день робить ся—ті гори трупів, що навертано во імя рівности і братерства без жадного суда і слідства, ті ріки крови, що течуть вашими, пане Коцюбинський, слідами. Та ви не тільки покриваєте злочинства—ви робите нові. Ви по блюнгірському знущаєте ся над усім, що дороге українському народови й що дороге було вашому батькови. Ви українською мовою розповідаєте про свій трюмф. Ви нею ж слебивуєте свої накази воякам".

Українська преса.

Поки ще виходять тільки „Нова Рада", орган партії соціялістів федералістів. Орган соц. дем. партії „Робітнича Газета" і орган партії соціялістів революціонерів „Народна Воля" не виходять. Ся остання „підчас розрухів утерпала двох своїх постійних співробітників, Пугача і Бочковського".

З російських газет закрито „Киевлянинъ" і „Киевская Мысль". В друкарні „Киевлянина" виходить „Извѣстія Кіевскаго Совѣта рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ". З друкарні „Киев. Мысли" виходить „Вѣстникъ Народнаго Секретаріята" і по українськи „Вістник Народнього Секретаріяту Української робітничо селянської Республики".

Польські й жидівські газети виходять.

Ріжні вісти.

Богато людий погубило ся і не знати чи вони живі, чи погибли. Так де редакції „Нової Ради" прийшла була чутка, що погиб поет Олесь. Потім прийшла відомість, що Олесеви вдало ся ратувати ся від розстрілу.

На голову міста Рябцова наложено кару 100.000 рублів, як він до двох днів не похоронить усіх трупів і не вечистить міста з слідів большевицької „побіди". Раду міста мають розвязати.

Всіх членів українського правительства і У. Ц. Ради проголошено злочинцями й видано наказ арештувати (сей наказ вийшов чомусь в Петрограду, а не від нового українського правительства!) і наложено конфіскату на їх маєток, якого вони зовсім не мають. Се мабуть для більшого враження, щоб доказати їх „буржуазність".

В місті голод і недостача гроший. Українські гроші наказано виміняти на російські, а банки, які мають виміновати, зачинені. Селяни не привозять до міста продуктів.

Настрій серед українського громадянства.

На руїнах починає знову відбудовувати ся українське житє. Знов відбувають ся українські групи, українських письменників і т. и. Грають українські театри. Політичні статі „Н. Ради", між якими щодня є статя з підписом С. Ф. Нова, виступають в острім тоні проти большевицького правительства і не віщують йому тривкого панованя.

Реформа австрійської конституції.

Польські національні збори.

Львів, 2. марта 1918.

З урядовим донесенем телеграфічного кореспонденційного дізнаємо ся про наміри д-ра Зайдлера задля самої перебудови його положеня. Сим разом президент міністрів вибрав намір зміни конституції, як лік на розлеглі невгоровані політичні відносини в державі.

Сей проєкт д-ра Зайдлера був уже нараз на конференції клюбових послів, на яку була ся вчерашного дня. При сам заміру маної реформи не говорив там президент міністрів нічого, тільки вказував на її конечність, нерішений ще д-р Зайдлер, де мали би наради в тій справі: чи в конституційній палаті послів, чи в пішаній комісії, з делегатами послів і делегатами панів, чи вони мірковували би ту справу члени парляментарних екатовами державного права і адміністрації.

Напір президента міністрів стрінув ся з загалом з холодним принятєм партійних кліків. Тільки німецькі посли згодили ся на предложенє правительства. Провідники південних Славян застерегли собі відповідний час, коли порозуміють ся із своїми клюбами. Поляки на ініціятиву правительства не видали зовсім. Німецькі соціяльні демократи Зайц і Адлер домагали ся, щоби перед погодили ся Україні і Польщі в холмській справі, бо без тої згоди — мовляв — ніяка конституційна реформа неможлива; се перша спроба на уздоровленє політичного житя. Тепер вперта п. Офнер. П. Вольф закликав поляків опозиції до помірковання, бо се остатня проба ратувати парлямент.

Згоджено ся на те, щоби продовжувати засідання, як вони ставлять ся до плянів правительства і що його установлений комітет справи зміни конституції недавно мав, і що президент міністрів до відома зміст правительственного проєкту.

А поки ще Поляки ладять ся до національних зборів, які мають відбути ся 25 марта с. р. в Кракові при участи 354 чл. Запрошеня на збори розсилає парляментарна комісія польського коли, яка й уложила на сей порядок дневний зборів: 1) деклярація в польській справі, 2) організація польської влади (?) („zarządu") в Австрії.

Митрополит Шептицький про мир з Україною.

(Тко.) *Відень, 1 марта 1918.*

Подаємо докладнійший текст вчерашної промови митр. Шептицького в Палаті панів.

Бесідник висказав свій жаль, що Українців репрезентує в Палаті панів тільки 3 ох членів й тому часто єпископ є приневолений забирати голос в справах політичних. Погляд, що єпископ не повинен мішати ся до політичних справ, є з грунту фальшивий. Маємо до сего рівне право як і всі инші горожани держави, а часто сам обовязок зневолює нас до такого виступу.

Питанє, чи мир з Українською Народньою Республикою був би без звісного полагодженя холмської справи загалом можливий, має в справі заяви довіря величезне значінє. Бесідник висказує переконанє, що на инших умовах мир ніколи не зрийшов би до успіху. (Слухайте!) Бо не можна сумніватись, що усі Українці вважають холмську землю старим українським краєм, який не тільки під етнографічним оглядом є тісно злучений з Україною, але який також через богато віків належав до української держави.

Бесідник пригадує часи Великого Князівства Київського і королівства Галицько Володимирського. З сим краєм є звязані найкрасші культурні і історичні традиції українського народу, а найкрасші традиції краю, геройські страждання за віру, добровільне мучеництво українських уніятів в Холмщині є і остане на вічні часи доказом споконвічного українського характеру сього краю. Факт, що також і православні Українці ту саму кров мученичу шанують і почитають, може мати великанське значінє для утвердженя західної традиції в цілій Українській Народній Республиці, що не може також бути байдужим для нашої монархії.

Коли заступники нашої монархії війшли ся в Берестю з делегатами Української Народньої Республики в справі мирових переговорів, то магали ся певних матеріяльних користий. Тепер мінь сьому мирови надано імя мира для [illegible]. Що могла наша монархія в заміну за ті [illegible] посвятити? Очевидно не могло тут [illegible] признанє самостійности республики. Се [illegible] не могло навіть було предметом переговорів, бо було воно передумовною мира і такою мусіло воно остати.

Вирочім таке признанє самостійности було б відповідним реванжем, тим більше мусілоб ся воно оперти на обіцянки [illegible] знаню антанти. Крім сего були наради [illegible] інші через самі мирові переговори, а ще [illegible] через мировий договір на небезпеку [illegible] сією. Колиб ще крім того засадничо [illegible] зречення сего краю, мусілоб поставлені [illegible] так звучати: Дайте нам хліба, [illegible] провінції і зачніть війну з Росією.

Війна з Росією булаб для України [illegible] небезпечною, а вдержанє воєнного стану [illegible] рединими державами зовсім ні. Офіцини [illegible] України не належали зовсім бояти ся, бо [illegible] на вирочім також великим політичним [illegible]. Вдержанє воєнного стану з попередніми [illegible] нами будоб тому для України найкращим [illegible] що мир з ними. Суперта такого стану [illegible] ясне, що відповідне означенє [illegible] границь по бажанню України [illegible] країни єдиною поменти, [illegible] чим за миром. Коли ж з мирових переговорів [illegible] мало ся до діла з двома сторонами, і [illegible] на домагала ся майже всего, а друга [illegible] ної річи, не можна було нічого [illegible] бити, як одній стороні тільки на сій [illegible] течі уступити, щоби другу сторону [illegible] примусити до уступства у всім.

Большевики домагались всего. [illegible] ли прямо накинути народам осередні [illegible]

большевицькі засади. (Притакування) Вони бажали перестрійти Австро-Угорщину і Німеччину на большевицькі держави. Натомість Україні домагались тільки сего одного, що очевидне в їх становища означало, що вони зрікають ся з їх становища. Вияснили ситуацію так, себе довести до загального і почесного миру на цім східнім фронті і здобути собі правдивої української держави, було успіхом трудним до осягнення, але успіхом великим! Сей успіх ми здобули.

Вправді сказано, що мир з Великоросією маємо раньше завдячити німецькому оружю чим сій мировій ініціяті з Україною, що в висновку є правдиве, однак не дасть ся заперечити, що зв'язка Троцького в якій він зрік ся мирових переговорів, була великим успіхом дипльоматів, який міг спричинити тільки мировий договір з 9. лютого. Не дасть ся заперечити, що сей мировий договір означує величайшу щасливий і для нас прихильний оборот на цім східнім фронті.

Він мусів з великою послідовністю скористати зі нині мусові договори і тим самим зближає нас дуже до загального миру. Що мир з Румунією скорше чи пізнійше наступить, се залежить більше від нашого внутрішнього політичного положення. Також мир на західнім фронті є нині о много правдоподібнійший, як перед місяцем. Наслідком сих історичних випадків що не стоїть на перешкоді. Одиця є правдою, що власне ся велика консекванція історії часами зовсім не узгляднює аспірацій поодиноких народів.

Старій засаді, опертій на повільнім історичнім розвитку, засаді, якої суть полягає на устійненю границь поодиноких областей дипльоматами, протиставить ся в новійших часах нова засада, яка домагає усі постанови давних державних договорів і навидає нові угруповання, які більше відповідають свідомости народів. Очевидно та засада побідне, яка відповідає житю і потребам народу. Не хвалять о се, що ухвалено на якимсь мировім конгресі, тілько о те, чого домагають ся етнографічно окремі народи. Ходить о етнографічні границі, о право самоозначення народів.

Завдяки мішаній комісії, в якій мають взяти участь представники усіх інтересованих народів, і супроти широкої области ділання сеї комісії мимрено покладати, що по війні між народами не має бути побідників ні побіджених, пануючих ні опанованих, а треба конче забезпечити згоду між народами. Велика користь етнографічних границь лежить в тім, що кождиве є панованє одного народу над другим. За засадою етнографічних границь очевидно не може подобати ся тим, які привикли до гегемонії над иншими. Така гегемонія не дасть ся на дальше вдержати, вона належить до пережитків минулої історичної доби. Се буде може найбільшим здобутком сеї війни.

Як католицький епископ автає бесідник знаменні слова до загального миру. З радістю і гордістю належить ствердити, що віхто нашій цілім серцем не відданий так думці про мир як загально любимий цісар. Де того є щастєм монархії, що цісар має в особі гр. Чернина відповідного мужа до переведення сеї думки. (Гучні оплески). Бесідник висказує вдоволенє, що між усіми воюючими державами Українська Народня Республика була перша, з якою заключено мир. Відтак вказує на те, що перед 300 роками заключено в Берестю унію української церкви з Апостольською столицею, яка лише страшних переслідувань до нині вдержалась, а кровні переслідування українського народу в Холмщині і російська інквізія в Галичині були, як здавалось, остатніми ударами в історії унії.

Також нам в Галичині скоро покінчене війні на сім фронті дає нові надії. По війні треба буде вірити з невдячною шкідливою традицією і надужитєм. Бесідник висказує надію, що Українцям буде дана можність під скиптром Габсбургів розвинути повну національну силу і виявити якісні, що прилучать ся до заяви до віри для гр. Чернина. (Гучні оплески. Бесідники гратулюють).

Списанє воєнних шкід в східній Галичині.

Львів, 2. марта 1918.

Ц. к. Намісництво подає до відомости, що акцію провірювання воєнних шкід, котра обіймала до тепер тільки 47 повітів західної і середної Галичини, розширює на цілий округ політичних повітів: Бібрки, Богородчани, Бучач, Бережани, Чортків, Городенка, Камінка струмилова, Коломия, Косів, Надвірна, Печеніжин, Підгайці, Перемишляни, Рогатин, Снятин, Сокаль, Станиславів, Товмач, Заліщики, Жовква, а також на часть повітів Борщів, Гусятин, Теребовля, Тернопіль, Збориів, Золочів, Радехів, і то о стільки, о скілько ходить о простори (округи), котрі принайменше віддалені є о 15 км від боєвої лінії. Натомість в політичнім повіті Броди вирядженє провірювання воєнних шкід не є ще тепер можливе.

НОВИНКИ

Львів, 1. марта 1918.

— **В Раді м. Львова не вільно промовляти по українськи!** Вчерашного дня на засіданю фінансової секції правительственний комісар м. Львова п. Рутовський відбрав директорови д-ровi Ст. Федакови голос за уживанє української мови в промові. Д-р Федак, не хотячи промовляти по польськи, вийшов з засіданя. Се справа очевидно буде предкетом відповідної акції. Ми ні стверджуємо тільки, що так Поляки розуміють „згоду з українським народом".

— **Вернули з Київа на:** Микола Заячківський, директор „Народної Торговлі" і б. голова Видавничої Спілки „Діло"; Сидір Британ, директор „Дністра"; професор політехніки Іван Левицький; доц. д-р Іларіон Свєнціцький, директор „Національного Музею"; проф. гімн. Осип Розпольський; Атанас Скобельський, радник суду з Зелочева; Іван Сполитаєвич, урядник „Дністра".

— **З нагоди свята миру і україн. державности** відбудеть ся в Читальні „Просьвіти" на Жовківськім передмістю у Львові (школа ім. короля Данила ул. Жовківська ч. 62.) в недїлю 3. марта святочний вечір при дасковій співучасти просьвітного кружка укр. богословів і „Філії Просьвіти". На програму складають ся: вступне слово, декламації, співи і музика. Початок о год. 5.30 вечером.

— **Наша піяністка п. Софія Дністрянська** виступить у Львові дня 7. марта б. р. в великій салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка з фортепяновим концертом в супроводі орчестри 23. п. п. Початок точно о годині 7. вечером. Програму концерту подасть ся опісля. Білети можна набути раньше в Народній Торговли. Чистий дохід призначений на Академічну Поміч у Львові.

— **Організованє українських почтовиків.** У Львові завязав ся комітет організаційний в цїли заснованя краєвого українського Товариства почтовиків. Комітет сей по передвступних працях владив відозву до українських почтовиків, щоби зголошували своє приступленє до нової організації. Відозву львівського комітету випередили відозви пп. Сафона і Денисюка, а також поклик п. Сіка. Щоби не нарозважувати загал в блуд, вдержав ся комітет львівський з оголошенєм своєї відозви. З огляду однак на се, що у Львові є велике число Українців почтовиків і Львів як центр надлетть ся одиноко до акції організаційної, тому львівський комітет просить товаришів з провінції узнати львівський комітет як одиноко компетентний, а загал почтовиків, щоби заяви приступленя і евентуальні датки на цїли організації надсилали на адресу секретаря львівського організаційного комітету п. Станислава Панькова ц. к. старшого офіціяла почтового Львів 1. Зарядом подасть ся до відома, що комітет кінчить вже працю над владженєм статута „Краєвий Союз Українців Почтовиків" якого начерк перед загальними зборами, котрі відбудуть ся небавом, на жаданє товаришів вишле для висказаня своїх гадок. Тому, що Союз сей має обіймати урядників і службу всяких категорій, просить комітет надсилати адреси сільської служби Українців якої чимало буде, однак з огляду на несвідомість поглиб не зголосити свого приступленя до Союза. — За Комітет: Олександер Пісецький.

— **Богато тисяч корон,** які можуть пропасти, а яких треба домагатись, представляють гроші, за т. зв. фершмачки, себто за ужитє воза і коний від 1. серпня 1914 до часу їх зареквірования в 1915 р. До сеї справи нам пишуть: Дуже богато фершмачок набрало війско зі собою в день першої мобілізації 1. серпня 1914 р. Виранді візники (фершмачки) виплачували 3 К денно, але крім сего належить ся ще 6 К денно за ужитє коний і воза. В деяких кольонах виплачували і 9 К, а се то тільки тоді, коли візник був сам властителем коний і воза, але коли пр. візник був наймленний — тоді платили йому тільки 3 К денно — а за ужитє коний і воза властителі до нині грошей не одержали. Лучало ся однак і таке, що хотяй візник був сам властителем коний і воза, то мимо сего платили йому тільки 3 К денно — а до діли ся тих 6 К за ужитє коний і воза — не знати — чи в касі полковій, чи староства, чи дістались, чи де інде? Не доводилось тому всім властителям, котрі висилали коні і віз на фершмачку, зміркувати ся за се, тим більше, що тепер такі вози і коні досить разів більше коштують, як їх виплачено, а крім сего ще, як читав я, продавано на ліцитаціях тільки гонведам-Жидам, а наших селян, котрі власне мали найбільше право до своїх возів, не допущено до ліцитації. А хвальним канцеляріям „Пресової Помочи" потреба би подбати, щоби і той гріш нашим селян не пропав марно. — Ю. Б.

— **Всякі інформації в справі запису і студій у висшій земельній школі у Відні** дає Кружок „Земля" Wien XVIII, Hochschule für Bodenkultur. 3—3

— **Др Іван Волошин** родом з Черчева, тепер вкінсіст при суді польової команди міста Львова зложив адвокатську присягу.

Військові операції на Україні.

ВІДЕНЬ, 1. марта (Тко.) Урядово оголошують:

Заняті правительством і хвалисною війшли вчера війска полковника маршала Бек Еколія на Поліссє для вабеї інтервенції і осягнули лінію Новосеньця Хотин-Кіжкенць Подільський. Відділи посувають ся здовж залізничих ліній і важних шляхів і мають приняти контроль в областях, через які переходить, спокій і та забезпечити торговельні дороги, потрібні для довозу. Доси майже 10000 Москалів зложило оружє. Забрано значну скількість муніції, возів і зелїзнодорожного матеріялу.

БЕРЛІН 1. марта (Волф) Урядово доносить:

Здовж української північ. границі наші війска йдучи вперед осягнули лінію Дніпра. Коло Річиці вдарили вони на сильно вибудований і зорганізований мостовий брячлок. Місто і зелїзничий дворець здобуто приступом і полонено кілька сот бранців. В Мозирі здобули ми фльотилю Правети, 6 шкандирів, 35 моторових і 6 шпитальних суден.

Під Фастовом і Касатином осягнено зелїзничу лінію Київ Жеринка.

На південний захід від Старокостянтинова німецькі війска посаджили з помочю польських легіоністам, стоячим в боротьбі з ворожою перевагою. Ворога сильно побито.

Австро-угорські війска, завізвані українським правительством і людністю на охорони перед ворожими бандами вмаширували широкими відтинками на Україну на північ від Пруту.

ДО ВИСОКОПОВАЖАНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

„ДІЛА".

Брак паперу приневолює нас ограничувати ся і друкувати часопись тільки для тих, що зложили передплату. А що зі зміною місяця вдержуємо все висилку тим, які не відновлять передплати, просимо конче зараз вислати передплату, бо

10. марта

вдержимо висилку часописи всім, які до того часу не надішлють передплати за март.

Звертаємо увагу, що перекази приходять з 6—8 дневним опізненєм, тому спішіть ся з висланєм передплати, коли не хочете нараажити ся на вдержанє висилки часописи. Пізнійше бракуючих чисел не висилаємо, бо друкуємо лиш стільки, що треба кождого дня на висилку, тому пізнійших рекламацій не можемо узгляднювати.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕНЯ.

Український Народний Театр Т-ва „Бесіда" у Львові під дирекцією К. Рубчаковеї.

Дня 5. марта 1918 р. виставить театр в Коломиї народну оперету на 3 дії Крушельницького „12 дочок на відданю". Саля „Каси Ощадности".

Білети раньше можна набути в „Народ. Торговлі".

Дня 6. марта виставить театр в Станиславові народну оперету І. Котляревського „Наталку Полтавку".

Дня 7. марта оперетка Крушельницького „12 дочок на віддаваю". Саля ім. Монюшка.

Білети раньше можна набути в українській книгарни. 3—3

| Просимо всіх укр. прив. урядників взяти гремиально участь в святі дня 3. с. м. Збірна точка середина площі св. Юра год. 10½. Тов. укр. прив. урядників.

| Концерт алевія висших років муз. Інститута ім. Лисенка відбуде ся в середу (6. марта с. р.) у великій сали Товариства о год. 7. вечерни. Програму подадуть афіши. Програмки по 1 К служать за білети вступу.

| Курс стенографії при Торговельній школі (ул. Домбровського ч. 7. І. п.) почнеть ся в понеділок 4. марта о 5. год. по полудни.

| З тов. „Бандурист". Вимагать ся всіх давних і теперішних членів „Бандуриста" взяти ся безуповно на праці хору в понеділок 4 марта точно о год. 7 веч. в малій салі тов. ім. Лисенка. Кенцерти святи Укр. Народної Республики, в яких бере участь „Бандурист", відбудуть ся неодмінно дня 12 і 13. марта. — В. Базкрівський, Яр. Сімкович.

В часі війни і української державности збирайте дітки на

Народний фонд.

Зібрані датки належить пересилати до Краєвого Союза кредитового у Львові, Ринок ч. 10., ч. жка. кн. 5000.

Ч. 44.918. **КОНКУРС.**

Виділ Ради повітової в Чесанові розписує отсим конкурс на посаду повітового інжинера.

Убігаючі ся о ту посаду мають предложити:

а) свідоцтво з уличнення студіями інжинерії. на одній із рядових політехнік

б) найменше дволітною практикою при будові доріг і мостів;

в) знанем адміністраційного закона;

г) знанем обох язиків краєвих і німецького в слові і письмі;

д) свідоцтво здоровя;

е) метрику уродженя на доказ, що не перейшли ще 40 літ житя.

З посадою сею получене отсе винагородженє: платня з додатками і дітками на случай урядових поїздок IX ранги урядників державних.

По році служби наступити може стабілізація і право до емеритури.

Подання належить вносити до Виділу повітового найпізнаньше до 31. мая 1918.

За секретаря: Бауер. 727 А. 3—3 Превес: Метелия.

Ч. 43.918. **Конкурс.**

ВИДІЛ РАДИ ПОВІТОВОЇ В ЧЕСАНОВІ розписує отсим конкурс на посаду дорогового кондуктаря з реченцем на вношенє подань до дня 31. мая 1918.

Убігаючі ся о ту посаду мають предложити:

1. Метрику уродженя на доказ що не перейшли 40 літ житя.
2. Свідоцтво здоровя.
3. Доказ знаня обох язиків краєвих і німецького в слові і письмі
4. Свідецтво покінченої школи для дорожних кондукторів

До повисшої посади допущене отсе винагородженє:

а) річна платня 2400 К;

б) три трилітні додатки по 200 К при урядових виїздах діета денна по 6 К і кільометрове по 50 сот.

По році провізоричної служби наступити може стабілізація і право до емеритури.

За секретаря: БАУЕР. 725 Б 2—3 Превес: Метелия.

НАДІСЛАНЕ.

Секундар загального шпиталя

Д-р А ШВАРЦ

приймає в хоробах скірних і венеричних від г 12—1 для жінок і від 3—5 для мущин, Львів, Крашевського 11 партер. XVII 2—3

Д-р Станислав Заблоцький

в хоробах носа, уший, горла і грудий ул Кн Тенської 1 орд. 11—12 і 3—5 XIV. 4-5

ОГОЛОШЕНЯ.

ТЮТЮН теї дебуть, а курити хоче ся; тому поручаю знаменитий „Ersatz" так званий „Табаком", пробний пакет коштує 60 сот. **ФЕДЕРА**

Виключне заступство у перфумерії Львів, Сикстуска ч. 7

4916 45—?

М. ТОПОЛЬНИЦЬКА

САЛЬОН МОД — Львів, вул. Конарника 1. (над аптекою Миколяша). 710 6—10

одержала

— ВЕСНЯНІ КАПЕЛЮХИ —

Капелюхи соломяні приймає до перероблення. Замовлення з провінції приймає і скоро виконує!

НОВІ ЛЬОСИ

Пять нових льосів Червоного Хреста поручаємо на рати за 270 кор. 36 рат по 7 К 50 с. Перша рата з арив. 12 К., дальші по 7 К 50 с. Право гри може 1. мая. — Головні виграні 500.000 К., 50.000 К і т. д. Кождий мусить бути льосований. Доки вистарчить разом поручаємо також льоси ц. к. касової льотерії. Дім банковий Шіц і Жакс Львів ріг вул. Коперника площа Марійська. IX 4—100

Іван Хвіщук, капрал, Львів, вул. Пекарська ч. 16, пошукує своєї матери Дінерії і брата Мартина, знаходяких в Ланцеїнки, повіт Зборів. Відповість за винагородженєм. 776 1—1

Мущина літ 28, підофіцер ц. к. поліції у Львові, пожелає перевести в з порядною панною або безбідною вдовою в цілях матримоніяльних. Посаг вимагаючий. Ласкаві зголошення з фотографією слати на адресу І. Дубницкий у п. Благого вул. Кленсіних 11 в Львів. 775 1—1

Інтелігентна Українка в середнім віці, бажала би перетису в цілях матримоніяльних з мущиною з старшим віці на державній службі у, або іншою поважною до кориці через війну. — Зголошення слати до Адиц. „Діла" від „Сирота". 780 1—1

500 К нагороди получить від мене той, хто відкриє методу як їх Іванчий. Одна монета 10 місяців каштанів-лиса. Друга чотиролітна кішка-лиса, яка витоте праве сего від керату. Трета цевять літна кішка-лиса, теж витоте праве сего від керату. Олекса Дзобіт в Жовтанцях. 768 2-2

КОЖДИЙ у власнім інтересі прочитає в катіпаль Льва Коцтара. 3

Про правильне дяжанє.

Відкрита пінетка для зворотів, хворих та хорих, з окремим відділом для хорих на груди. Ціна 2 К 50 с. Набувати в обох книгарнях у Львові або в А. Львовича Крушельницького в Долині. 781 10—10

Фронтова пацюня сонічна

220 сажнів в околиці личаківській на продаж — відомість в Адміністрації „Діла". 779 2—2

Урядник державний

з війска реформований, вік 40, місячна пенсія яких 350 К дуже солідний, свобідний. — Оженю ся з Українкою — хай міщанка чи селянка, панна або вдова, дуже радо з сиротою — якби лагідна та з приданем. — Неанонімові зголошення під „Негайне слатана" прошу слати до Адміністрації „Діла". 773 2—3

ВЖЕ ВИЙШЛА

„Червона Калина"

літер. збірник „УКРАЇНСЬКОГО СІЧОВОГО ВІЙСКА", з кольоровою обкладкою арт. О. Курилаєа, з кольоровими малюнками, карікатурами, рисунками та плянами О. Курилаєа, М. Гаврика, І. Тилтука, Левка Лепкого та І. Старчука. Понад 100 ілюстрацій. Сьвідання Т. Мойсеєнка й М. У. Б. В збірнику вміщені участь тільки У. С. С.

Ціна одного примірника 6 кор., в кращій справі та з автографами редакції 10 кор., спеціяльні примірники по 20 кор

— Книгарська ціна дещо висша. —

ПЕРЕЛЯСНІ ЛИСТКИ „Червоної Калини"

Типи УСС. в кольорових малюнках та карікатурах дотистів О. Курилаєа, Левка Лепкого та Мих. Гаврика. — 18 карток з пересилкою 3.40 кор. При збірних замовленях 20% опусту.

Замовляти на адресу: Микола Угрин, Кіш У. С. С. Etappenpost 445.

728 5—8

Купуйте і замовляйте КАЛЕНДАРЕЦЬ

„РУСАЛКА" на 1918 рік.

Ціна 40 сот. (з перес. 45 сот.)

(10 шт. К 4, 25 шт. К 9, 50 шт. К 17, вже оплатно).

В красній оправі як нотес № 1-20.

Замовленя приймає і висилає по одержаню готівки А. ОКПИШ, Львів, Надецька 4.

— ТОМАСИНУ —

вагонами на збірні замовленя через Круги „Сільського Господаря" потверджені ц. к. ріжничими експозитурами або староствами по цінах ц. к. намісництва (кільопроцент тамисини 56 сот., мохи і фрахт окремо) за надісланєм К 2000 до розчисленя по отриманю фактури, доставляє

„КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК"

у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича ч. 20. III. 10—1

Ц. к. Намісництво Централя краєва для господарської відбудови Галичини потребує належито кваліфікованих сил технічних в Централі і для Експозитур будівничих передовсім у східній части краю.

Рефлектанти на ті посади заводять вносити подання до Президиї ц. к. Намісництва Ц. В. Г. в Кракові, заосмотрені в докази уздібненя а то в свідоцтво фахових студій, свідоцтво заводової практики, доказ відношеня до служби військової і свідоцтво бездоганного заховання ся, видане ц. к. старостом, в окрузі котрого петент в послідним часі перебував, або ц. к. Дирекції поліції у Львові або в Кракові. 777 3-3

Приймають ся передплати на

ВСЕСВІТНЮ БІБЛІОТЕКУ

а саме на такі випуски:

Арістофана: „Жаба", грецька комедія в перекладі Тараса Франка — кінчать ся друкувати.

В. Короленка: „Без язика", оповідання в авторизованім перекладі П. Дитлова — друкують ся.

Д-ра Д. Донцова: „Українська державна ідея Европи", політ. розвідка — друкують ся.

Юрія Кітая: „Два цикли", новелі з бойовиського життя, зі вступом про автора — приготовляють ся.

Марк Твайна: „Веселі оповідання", з перекладу Тараса Франка — приготовляють ся.

Передплата на отсі пять випусків виносить 12 кор (в подрібній продажи ціна їх буде більшою) а по виході докладно оголошати висоту накладу — просимо висилати передплату і замовленя на адресу: Іванна Франка в Бориславі. 723 1—1

ВАЖНЕ ДЛЯ ВСІХ! Нові формуляри вже вийшли і продають ся ПОДАНЬ:

1. о урльопи для жовнірів до весняних робіт (по німецьки);
2. о підмоги для родин, яких жовнірі перебувають в Америці (по українськи)

Ціна одного формуляра 20 сот.

Хто замовить 100 штук, дістає ще 25 штук даром.

Замовленя за надісланєм готівки просить слати під адресою:

О. Танчаковський, Львів, Ринок ч. 10 І. пов.

Правна порада. 692 1-1

РУСЬКА ЩАДНИЦЯ

в ПЕРЕМИШЛІ,

улиця Косцюшка ч. 3.

Приймає і видаває вкладки вкладки щомісяцо в годинах урядових. Вкладки оопроцентовує по 3½%, починаючи вже від слідуючого дня до дня зміни як до послідного дня через днем відбори.

ВКЛАДКИ в „Руській Щадниці" можна вкладати особисто в касі товариства, почтовими переказами, простими листами, чеками почтової Щадниці, які Дирекція Щадниці на жадане безплатно достарчає, і в філіях банку австро-угорського на рахунок „Руської Щадниці".

Удїлює позичок: а) гіпотечних звичайних зі річними амортизаційними ратами на проміж 10—45 після набору позичкового; б) на льоївіх ефектів, в) на ескоунт векселів. Справи позичок вигоджують можливо скоро.

Посередничить у закупуванє позичок з Галицкою Заведенею кредитовою в Кракові.

Всяких інформацій і друків удїлює канцелярія „Руської Щадниці" вул. Косцюшка. Народні Дні, пов. щоденно безкоштовно в годинах урядових від 9—1 год. крім неділь і українських сьвят.

Після §. 14. устави „Руської Щадниці", затвердженого через ц. к. міністерство скарбу справи вкладки в товаристві „Руська Щадниця" в Перемишли надають ся до льокації пупілярних, фундаційних і т. п. капіталів, але отже „Руська Щадниця" пупілярну обеспеку. III. 113—?

Відповідає за редакцію Д-р. ВАСИЛЬ ПАНЕКНО

З друкарні „Діла" Львів, Ринок ч. 10